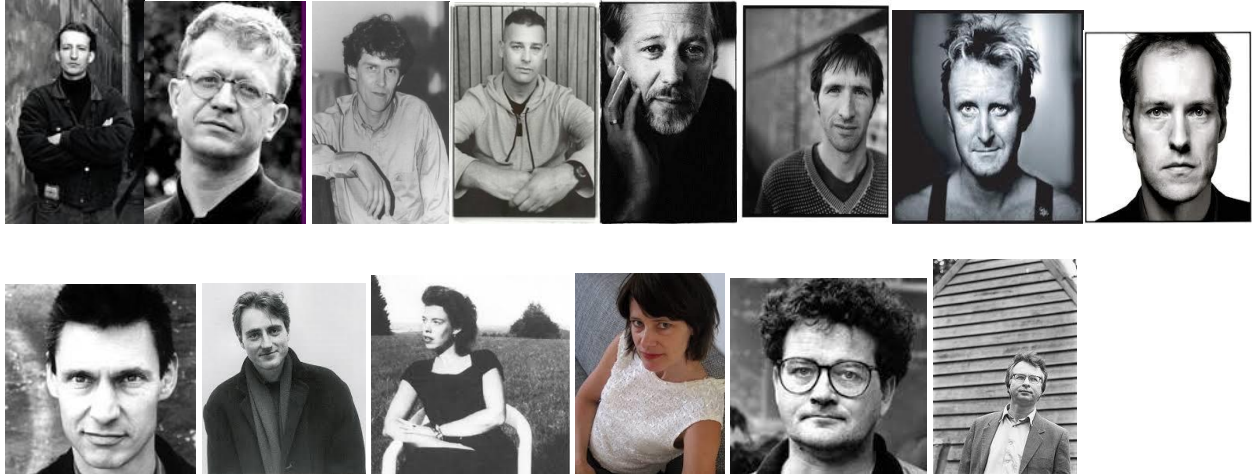

Postmodernistische tendensen in de poëzie van Vlaanderen en Nederland

- profilering en karakterisering van een eerste 'postmoderne generatie' in Vlaanderen
R.I.P. (1982, 4 afl., red. E. Spinoy & D. van Bastelaere)

bloemlezingen: *Golden Boys* (red. E. Spinoy & D. van Bastelaere, 1986), *Twist met ons* (B. Barnard: 'Kort gastcollege', met B. Dewulf, C. Ducal, E. Spinoy & D. Van Bastelaere, 1987) en *Plejade. Zeven Vlaamse dichters* (met P. Claes, C. D'haen, C. Ducal, S. Hertmans, E. Spinoy, D. Van Bastelaere & P. Verhelst, 1993); 'Zeven poëtica's' (*Yang*, met o.a. Hertmans, Reugebrink, Spinoy, Van Bastelaere & Verhelst, 1990)
- postmodernisme *als leesattitude*: avantgardes van Vijftig (Lucebert [gedichten 4-9]) en Zestig (K. Schippers [gedichten 10-11], H. Verhagen) tot de *Raster*-poëzie (H.C. ten Berge, S. Polet) en Kouwenaar/Faverey, D. van Bastelaere [gedichten 12-13] e.a.
- **1988** als brandpunt van postmoderne poëzieproductie:

Arjen Duinker (*Rode oever*, 1988 [gedicht 14]), Elma van Haren (*De reis naar het Welkom geheten*, 1988 [gedicht 15]), Dirk van Bastelaere (*Vijf jaar*, 1984; *Pornschlegel en andere gedichten*, 1988 [gedichten 16-18]), Stefan Hertmans (*Ademzuil*, 1984; *Bezoeken*, 1988 [gedichten 19-21]), K. Michel (*Ja! Naakt als de stenen*, 1989), Tonnus Oosterhoff (*Boerentijger*, 1990), Erik Spinoy (*De jagers in de sneeuw*, 1986 [gedichten 22-23]), Peter Verhelst (*Obsidiaan*, 1987 [gedicht 24]).
- Van Bastelaeres 'koraalrif' en het organisch groeiende gedicht (de Darwin-cyclus in *Pornschlegel en andere gedichten*)
- de beperking van het (modernistische) kritische instrumentarium. Analyse van "Op een zeer absolute dag" (Arjen Duinker, *Rode oever*) [gedicht 13]

- drie ontregelingsstrategieën in postmoderne teksten:

4.1. Ontregeling van de (re)constructie van samenhang: 'indeterminacy' (Marjorie Perloff) en de 'logica van het verdwalen'

Lucebert en Peter Verhelst

[...] Kijk maar, zeg je,
 en je wijst: een rorschachtest, een postmodern gedicht
 zwermt uit over de vloer. Details, we zoeken
 naar details: reacties, tics, een silhouet, een jongen
 met zijn rug tegen een jongen aan bijvoorbeeld, die suggestie
 van een boterscène. Meisje dat zich vasthoudt
 aan een lolly. [...]

[...] Het beeld
 kruipt uit zijn eigen vel, ligt te krioelen, breekt
 onder mijn ogen. Nein. Er wil geen orde zijn,
 vertelt de lichtkrant, willekeurig
 splitst het mozaiek zich op
 en genereert een eindeloze ketting van wat mogelijk/onmogelijk
 kan zijn terwijl we dankbaar knikken
 knikken

(Peter Verhelst, Verhemelte, 1992)

4.2. Ontregeling van een soeverein rationeel subject ('de poëtische stem')

Dirk van Bastelaere en Tonnus Oosterhoff

De bolronde spiegel wist hem te bewaren.

Dat men kan zeggen, turend
 naar binnen: dank zij afzijdigheid

Zal hier zijn geweest

De spiegelman Dirk van Bastelaere.

(Dirk van Bastelaere, Pornschlegel en andere gedichten, 1988)

‘Je bent zo integer, zo bescheiden.’

‘Voor mijn plezier!’

Het is een genoegen

Tonnus Oosterhoff te zijn.

‘Ik zou het ook wel willen.’

Jawel, maar dat gaat niet!

Dat gaat niet.

(Tonnus Oosterhoff, De ingeland, 1993)

4.3. Ontregeling van het gedicht als ‘bron van kennis’

Dirk van Bastelaere en Peter Verhelst

D. van Bastelaere, ‘Anja’s kast 3’ en ‘Zonder Trakl’ (*Pornschlegel en andere gedichten*)

Wie de bedenker is? schalt het,

WIE IS DE BEDENKER? DAT WIJ HEM VOOR EENS EN ALTIJD KUNNEN

*****.

(Lachend ligt hij

op de sofa en bedient remote control,

neuriënd: De meesten onder u

zullen hier niet van houden; de bedenker kan het

u niet kwalijk nemen. Het is niet eens

voor u bedoeld, S*** of Authority. Wrijft plagend
 een wijsvinger over een wijsvinger. Na-na na-na na-na.
 Schrijft zelf een boek.)

(Peter Verhelst, *Verhemelte*, 1992)

- verschillen en raakvlakken tussen de poëtische avantgardes in Nederland en Vlaanderen; de erfenis van Pernath in Vlaanderen
- ethisch en esthetisch postmodernisme: een valse tegenstelling? (Dirk van Bastelaere)
- *Beyond postmodernism* in Vlaanderen: de debuten van Paul Bogaert [gedicht 26], Miguel Declercq, Peter Holvoet-Hanssen [gedicht 27] en Jan Lauwereyns [gedicht 28].

Selectieve bibliografie

Hugo Brems, *Altijd weer vogels die nesten beginnen. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1945-2005*, Bert Bakker, Amsterdam, 2006, p. 493-604.

Pieter van Dijck, 'Het schrijven van geschiedenis', in: *Nederlandse Letterkunde*, 7 (2002), afl. 4 (december), p. 373-388.

Marjorie Perloff, *The Poetics of Indeterminacy. Rimbaud to Cage*, Princeton University Press, Princeton, 1981. [Avant-Garde & Modernism Studies]

Thomas Vaessens en Jos Joosten, *Postmoderne poëzie in Nederland en Vlaanderen*, Vantilt, Nijmegen, 2003.

Marc Reugebrink, *De inwijkeling*, Meulenhoff, Amsterdam, 2002.

Yves T'Sjoen. *Stem en tegenstem. Over poëzie en poëtica*, Atlas, Amsterdam/Antwerpen, 2004. [dubbelessays over o.a. Paul Bogaert, Arjen Duinker, Stefan Hertmans, Peter Holvoet-Hanssen, Astrid Lampe, Jan Lauwereyns, K. Michel, Tonnus Oosterhoff]

Yves T'Sjoen, 'Schrijven en lezen in Serendib. Jan Lauwereyns' impliciet poëticaal statement in de peritekstuele ruimte van *Buigzaamheden*' en 'Peter Holvoet-Hanssen en de "veelzeggende indicator" van de *off-text*', in: Idem, *Dingenzoeken in Taka-Tukaland. Periteksten in de moderne Nederlandstalige poëzie*, Academia Press, Gent, 2011, p.61-66 en p.123-129.

Nog enkele tendensen

- Maximalen (met T. Lanoye, J. Zwagerman) en De nieuwe wilden (met E. de Waardt)
- rap-, hiphop- en housepoëzie, “zigzagpoëzie” (G. Komrij, in *Double Talk Too*, 1998); “neonromantiek (J. Deelder)
- “gebeurende poëzie” (R. van Gogh, in *Sprong naar de sterren*, 1999)
- T. Lanoye, ‘Realisme’ [\[gedicht 29\]](#)

BLOEMLEZING**[1] Luuk Gruwez****een generatie**

nog jong noemt men mijn generatie,
wjl zij zo gelig als heel oude boeken is
en reeds onkenneijk bestoft tot in de ziel.

zij leeft van wuiven en verstriken,
haar lied is van een misthoorn 's nachts,
en in de palmen van eenzelfde hand
klemt zij de nachtelijke wijzer van de klok,
het lemnet van het snerpste mes.

want tere dingen die zij leerde te beminnen,
al wat vergaat vergaart zij in haar prentenboek:
seizoenen vol verleden, en de verste streken
waar zij eens geweest is en nooit weer.

een schaarse beeldspraak kleedt haar ledematen aan
- een hand slechts die vertwijfeld schaamte dekt –
wanneer een god kwistig zijn rimpels strooit,
haar naakter maakt naarmate met meer tijd getooid.

zij wou zo jong en oud als eeuw en wereld zijn
en ongerept als ochtendlijke sneeuw,
maar raakte 't enkel met zichzelf niet eens.
- straks lost zij wel zichzelf op.

(De feestelijke verliezer, 1985)

[2] Willem van Toorn**Kindertekening**

Twee regenbogen boven de rivier,
als door een kind bedacht met kleurpotlood,
aangevuld tot ovalen in het lood-
grijs oppervlak. Ook wij zijn hier

verdubbeld in het water, eensklaps vier.

Wat boven lijkt is wellicht onderaan.

Vissers ver in de bocht gaat het niet aan,
al zijn ze nu voorgoed op dit papier

met ons in samenhang. Of er verdriet
zichzelf ontmoet in deze spiegeling
is niet te lezen in de tekening.

Tekent een kind altijd voor zijn plezier?

Het kind vertelt: 'Het regende. Ze gingen
terug naar de auto. Verder weet ik niet.'
Buiten het beeld liggen herinneringen.

(Het landleven, 1981)

[3] Eva Gerlach

Over beweging

'La Photo sans appareil.' – Willy Ronis

I

Als hij uitstapt zijn hand uitsteekt hij
nog een shag rolt, in de plooien van zijn jas
beweegt het minder en minder.

Daar loopt een ander met een ander loopje
houdt voor hem stil klimt omhoog
langs zijn stilstaan de trein in.

Er is een bewegen dat is
verplaatsing en een bewegen
dat plaats is waar het oog

niet op is ingericht, er is een wereld van treinen
en een van als je daar net uitkomt, kijkt,
even is alles hetzelfde.

(*Wat zoekraakt*, 1994)

[4] Lucebert**sonnet**

ik

mij

ik

mij

mij

ik

mij

ik

ik

ik

mijn

mijn

mijn

ik

(apocrief/de analphabetische naam, 1952)

[5] Lucebert**verdediging van de vijftigers**

kameraden, in onze conjecturale taal geschreven,
 zijn onze verzen vaak te zwaar met ervaring geladen.
 waren wij van europa de chinezen,
 was holland een roze perzikentuin,
 onze poëzie zou dan eenvoudig zijn,
 zou zijn een kopje thee met rozenbladen.

maar in holland staat een huis: daar wonen
 vrezen voor luizen, ladelichters en voor sowjetraden;
 daar wonen struise dochters, stoere zonen
 die met een kale god in 't trapportaal
 – terwijl de radio der burens raast –
 in swing en sweet te niet, cellen zijn en daarna zaden.

de hollandse cultuur is hol van helen,
 het leven in commissie niet alleen een zede, ook genade
 de eigen zaken eigen zielen zijn bordelen
 zodat de vreugde met een vreemde vrouw in bed,
 des anderen daags in kuise verzen omgezet,
 niet ruisen als het zaad, maar kraken als kostschoolse gewaden.

gij letterdames en gij letterheren,
 gij die in herenhuizen diep zit uit te pluizen daden,
 ik zeg Dada van genot en van ontbering,
 wanneer gij blake rimbaud of baudelaire leest;
 hoort, door onze verzen jaagt hun heilige geest:
 de blote kont der kunst te kussen onder uw sonnetten en balladen.

[...]

(9000 jakhalzen zwemmen naar boston, 1948-1950)

[6] Lucebert**School der poëzie**

ik ben geen lieflijke dichter
ik ben de schielijke oplichter
der liefde, zie onder haar de haat
en daarop een kaaklende daad.

lyriek is de moeder der politiek,
ik ben niets dan omroeper van oproer
en mijn mystiek is het bedorven voer
van leugen waarmee de deugd zich uitzielt.

ik bericht, dat de dichters van fluweel
schuw en humanisties dood gaan.
voortaan zal de hete ijzeren keel
der ontroerde beulen muzikaal opengaan.

nog ik, die in deze bundel woon
als een rat in de val, snak naar het riool
van revolutie en roep: rijmratten, hoon,
hoon nog deze veel te schone poëzieschool.

(apocrief, 1952)

[7] Lucebert**de schoonheid van een meisje**

de schoonheid van een meisje
of de kracht van water en aarde
zo onopvallend mogelijk beschrijven
dat doen de zwanen

maar ik spel van de naam a
en van de namen a z
de analfabetische naam

daarom mij mag men in een lichaam
niet doen verdwijnen
dat vermogen de engelen
met hun ijlere stemmen

maar mij het is blijkbaar is wanhopig
zo woordeloos geboren slechts
in een stem te sterven

(de analfabetische naam, 1952)

[8] Lucebert**ik tracht op poëtische wijze**

ik tracht op poëtische wijze

dat wil zeggen

eenvouds verlichte waters

de ruimte van het volledig leven

tot uitdrukking te brengen

ware ik geen mens geweest

gelijk aan menigte mensen

maar ware ik die ik was

de stenen of vloeibare engel

geboorte en ontbinding hadden mij niet aangerakt

de weg van verlatenheid naar gemeenschap

de stenen stenen dieren dieren vogels vogels weg

zou niet zo bevuild zijn

als dat nu te zien is aan mijn gedichten

die momentopnamen zijn van die weg

in deze tijd heeft wat men altijd noemde

schoonheid schoonheid haar gezicht verbrand

zij troost niet meer de mensen

zij troost de larven de reptielen de ratten

maar de mens verschrikt zij

en treft hem met het besef

een broodkruimel te zijn op de rok van het universum

niet meer alleen het kwade

de doodsteek maakt ons opstandig of deemoedig

maar ook het goede

de omarming laat ons wanhopig aan de ruimte
morrelen

ik heb daarom de taal
in haar schoonheid opgezocht
hoorde daar dat zij niet meer menselijks had
dan de spraakgebreken van de schaduw
dan die van het oorverdovend zonlicht

(de analfabetische naam, 1952)

[9] Lucebert

ik draai een kleine revolutie af

ik draai een kleine revolutie af
ik draai een kleine mooie revolutie af
ik ben niet langer van land
ik ben weer water
ik draag schuimende koppen op mijn hoofd
ik draag schietende schimmen in mijn hoofd
op mijn rug rust een zeemeermin
op mijn rug rust de wind
de wind en de zeemeermin zingen
de schuimende koppen ruisen
de schietende schimmen vallen

ik draai een kleine mooie ritselende revolutie af
en ik val en ik ruis en ik zing

(de getekende naam, 1952)

[10] K. Schippers**Liefdesgedicht**

Jij hebt de dingen niet nodig
om te kunnen zien

De dingen hebben jou nodig
om gezien te kunnen worden

(Een leeuwerik boven een weiland, 1980)

[11] K. Schippers**Doos in vijf verschillende standen op tafel**

karton en hout

Een doos op tafel

Tafel waarop doos

Een doos op de tafel

Doos op tafel

Tafel met doos

(Een leeuwerik boven een weiland, 1980)

[12] Dirk van Bastelaere**Darwin**

Het rif leeft.

Zijn eigen herinnering

Houdt een rif vast aan zijn begin.

Het lijkt de paleisvloer

Van nog een Troje

Maar is een kolonie van de zee

In de zee. De schepen rondom

En de wandelaars op zich

Moet het vergeten zijn.

Nooit echter

Verbeeld dan door zichzelf

Is van het rif het hart nog te vinden:

Verspreid in het veld, de

Klinkers uit tientallen zinnen.

De duur van je leven

Is een hertshoornkoraal

Dat niet eens echt

Is begonnen.

Vrijwel geen mens komt hier voor.

Op de Beagle was het

In 1836, april,

Dat boven Darwins dagboek zich Darwin,

Een wolkflard bewoog.

Darwin verdampt

Gaat het rif met rifbouw door.

(Porschlegel en andere gedichten, 1988)

[13] Dirk van Bastelaere

De noodzaak van een tatoeage

Hachelijk van symmetrie

Is wat het lichaam op zich krijgt.

Een beeld waarin ik al verbleef

'Hij zal zich, hoor je, aan je geven!'

In goud en zwart op mij verwezenlijkt.

Opdat ik van mezelf zou weten.

De naald gedoopt. De kleur gewreven.

Mijn houding in de spiegel werd oneigenlijk.

Misschien dat ik een glimp opvang

Van wat in Veronica's doek begon:

Een tijger, uit een punt gegroeid

Als vuur dat aan de woutrand gloeit.

(Porschlegel en andere gedichten, 1988)

[14] Arjen Duinker

Op een zeer absolute dag,
absoluut van helderheid en kleuren,
absoluut ook van vrijheid, te zien
wat is, zonder meer,
zodat alles zichzelf is,
zal ik, blaffend, zeker ten strijde trekken.

Tegen de Inhoud.

Tegen de Persoonlijkheid.

Tegen de Essentie.

Met een blauwe vogel strijd ik,
met een bergwand,
met nijlpaard
en kanon.

Bloed, bloed zal vloeien.

En mijn diepste wezen zal verheugd zijn
bij deze slachting – niets,
zo het niet al niets was, sterft –
zeker dat, ziende, van de dingen
juist de dingen zichtbaar zijn.

(Rode oever, 1988)

[15] Elma van Haren

ENTREE

Daar loopt de schrijver, zo vurig aanbeden!

Wanneer je eindelijk zijn gezicht ziet,

speur je naar een kier,

waarin te zien zal zijn,

wat je altijd al hebt vermoed.

Zijn het de ogen? Is het een trek om de mond?

Verbazingwekkend hoe gewoon, ja zelfs saai

hij er uit ziet.

Op zijn gezicht staan zijn gedichten niet.

Er is een deur aan de overkant, die openstaat.

Hoewel er genoeg voorbijgangers langskomen,

sluiten ze hem niet.

De deur klappert en slaat telkens tegen de muur door de wind.

Dadelijk ga ik hem dicht doen, maar het is ver lopen.

Ik hoop,

dat het slot werkt, ik hoop

dat ik niet hoef in te slapen bij het geluid

van een roepende deur.

Ik ben niet zo met het lot van deze deur begaan, dat ik

mijn woonplaats op zijn drempel maak.

‘Je gezicht een open boek.’

Tijd,

dat ik mijn huis verlaat, een plek zoek in de zon

en me sluit.

Vast van plan me nooit meer te laten verleiden,
door geen hand, geen tocht,
geen hartstocht.

(De reis naar het Welkom geheten, 1988)

[16] Dirk Van Bastelaere**Verjaarspartij**

Al ben ik een hand met een taartschep
Ik heb ze weer bij elkaar: withaar, roodhaar,
Doodhaar. In de lens mort een vroeger jaar.
Hun instrumenten liggen als door slaap
Bevangen neer. Dwarsfluit, cello, altviool.
Waren ze transparant als diepzeevissen
Ik hoefde naar hun staat, intentie niet te gissen.
Rustig gaat een kleine borstkas op en neer.

Ik kan me wel afvragen hoe wij ons verhouden.
Als de afbeelder tot het getekende,
Memorie tot het vergetene of de steller
Van eisen tot weerspanningen, die in de projector
Niet zomaar oplichten willen. Of is het als breker
Tot het gebrokene? Hun glimlach is onmogelijk.

Wie beeld ik me in
Dat ik ben. Er sleept een stem
Zich voort op een band.
Klinkers die ik niet
Met de wil van de beste wereld
Tot een woord slaan kan.

(Pornschlegel en andere gedichten, 1988)

[17] Dirk van Bastelaere**Anja's kast 3**

Ze is zo dun, stelt haast niets voor.

Herleid tot de lach van de Cheshire-kat

Raakt Anja, uit zich zelf, niet zomaar

Het bestaande in. Ze is, in spijkerschrift,

Een naam gekrast op een deur.

Op de wastafel een nicotinespoor.

En komt ze in gedichten voor:

Ze houdt zich elders op in het onaffe

Waarin ik mij begrepen denk. Daar slaat

Ons gesprek tegen de vloer aan, als een springtouw.

Verandering van ritme maakt vrolijk –

Alleen deze verhouding is draaglijk.

Op de kast na zijn wij verwisselbaar:

Hij is een verstoorder van orde.

Wat hij al niet doet om geen sonnet te worden.

(Pornschnegel en andere gedichten, 1988)

[18] Dirk van Bastelaere

Jan van Eyck, De Arnolfini-bruifloft (1434)

I

Ze cirkelen traag door de gotiek
Van de leegte. Een paar voor de tijden
De handen opeen.
Zijn hoed is een onding
Dat de dood niet belemmert en de val
Van stoffen laat zijn lichaam vermeend.

Zo wil ik denken dat het toen al
Wegbleef en wellicht,
Geheel anoniem,

In een kerkvloer van hardsteen verviel.

2

Dit paar uit het elders,
Van perfectie verwezen,
Het zal bestaan

Door de man in het midden.
Zich noemend Van Eyck
Bood hij zich aan als getuige.

Ook nu in die opstelling

Smokkelt hij zich de tijd uit;
De bolronde spiegel weet hem te bewaren.
Dat men kan zeggen, turend
Naar binnen: dank zij afwezigheid
Zal hier zijn geweest

De spiegelman Dirk van Bastelaere.

(Porschlegel en andere gedichten, 1988)

[19] Stefan Hertmans

graafwerk

afdruk van abstracta in graniet

slaat dieper in

dan de fossiele handeling.

kleine geraamten liggen

even in de hand

voor ze verpulveren.

graafwerk. breinarcheologie.

(Ademzuil, 1984)

[20] Stefan Hertmans

Van al deze gewichtloze vormen,
schaduwen op de wand van een beproefde grot,
zijn alleen de donkerste werkelijk licht,
echo van een onvatbare stilte.

Donkerder vlek in verduistering, zwart gat
waarin deze eetbare, krokante wereld
in verkruimelde ogenblikken wordt opgeslokt,

en zo weer in een volgende beweging zweeft:
er is een hand doende ergens boven de karavanen,
de sneeuwhozen vol geluidloze verbijstering
als aan gesloten ramen de nachtkoelte drukt,

er is een zwevende hand boven gestalten merkbaar,
een vijfvleugelige straatmus met ontelbare letters
en een borst vol glas.

(Bezoeken, 1988)

[21] Stefan Hertmans**Laura, ik heb zeer**

Laura, ik heb zeer.

Het krimpen van de waterlijn
geeft mij een tong van leer.

Niets is taboe;

een schurk zingt beter *stretto*
dan het lijk van onze vedelman,

en over water is niets anders
dan geblaf te horen. Ook daar
is niets dan geil vergaan.

Stil dan, in niemands naam,
laat me vanavond een keer
rustig slapen gaan

voordat je lichaam me van voren
af aan weer overweldigt met
spierpijn, hartzeer, ademnood,

een kop vol wind en kiezelsteen.

(Francesco's paradox, 1995)

[22] Erik Spinoy

Zentralfriedhof 2

De kleur van de metalen kruisen

is met de grond gelijkgemaakt. Alleen
het zilver van de christusbeelden bleef, zodat
het van een afstand is of een eskader
heilanden verstart een halve meter

boven graven hangt. Een bui van
bloesembladeren regent op de losse aarde
en de plankieren bij een open groeve. Dan
een tempeltje met zuiltjes en een fries, een

bronzen deur die op een kier staat -
alsof wie hier naar binnen trad al zo vermoeid
was dat hij neerviel voor zijn hand de
deur bereiken kon. Alsof niets meer

moeite waard was en alsof geen
redding meer.

(De jagers in de sneeuw, 1986)

[23] Erik Spinoy

Zentralfriedhof 3

Op het Jodenkerkhof

liggen vele stenen omgegooid. Hun ligging
lijkt me niet lukraak, en ook hun val is zo
te zien niet door de zwaartekracht, maar door
een macht veroorzaakt die een reden heeft.

Zodat elke steen of zerk daar met een
doel – een ziel – ligt neergesmaakt en op de
bühne van het kerkhof wacht totdat er
iemand die begrijpt uit de coulissen komt.

Maar wat doe *ik* dan hier? Niet één van deze
stenen lichamen beweegt, geen stem wordt
hoorbaar door hun grijze omtrek heen.

Altijd staan we als vreemden naast

elkaar. Van hen naar mij reikt geen gebaar
dat lang genoeg kan zijn.

(De jagers in de sneeuw, 1986)

[24] Peter Verhelst**Het laken wordt een muur van klei en as**

Het laken wordt een muur van klei en as

Waartegen hij ligt uitgestrekt,

Waarin hij werd gekrast.

Hij blijft nauwelijks bestand

En kromt zich naar de vormen

Die zich samenschuiven tot het meervoud zij.

Dank zij

Brengt hij zich door, vertraagd en oud

In dagen die zij vaststelt

In de afdruk van zijn stilstand.

Hij valt zwaar

Op haar verbeterd lichaam neer als bloed

En veegt zich willekeurig uit.

In haar.

In haar dunne huid.

Hij sluit zich en behoudt.

(Obsidiaan, 1987)

[25] Charles Ducal

Het gezin

Vader, moeder, hun eenvoudig leven.

Vingers om het mes, de smakeloze plicht.

Zijn kaken malen vreedzaam. Kouwe kip.

Haar lichaam heeft niets mee te delen

tenzij: dat zij met elkaar een tafel delen

zonder brekend glas en zonder gif.

Het kind scheurt een toevallig moordbericht

uit de oude kranten, inkt in sombere vegen

als een teken op zijn wang.

Want alles kan in een eenvoudig leven:

vader, moeder, mes geslepen,

en een kind uit zelfbedwang.

(Het huwelijk, 1987)

[26] Paul Bogaert

Welcome hygiene

Wat je zei was onverdund.

En het bleek ook efficiënt:

ik zie niks meer. Mijn hoofd is proper

nu en wit. Het is gedaan.

Ik duwde eerst mijn ogen in

en hield mijn hoofd naar achteren.

Dan goot ik de gaten vol

met eau de javel en white spirit.

Dat alles weggaat is een waan.

Het is de lucht die ijlig is.

Geef me de tijd om bij te komen.

Begraaf me waar ik water

vroeg en laat me zijn – buiten bereik -

van vis.

(Welcome hygiene, 1996)

[27] Peter Holvoet-Hanssen

De tovenaar komt

Schilder een Zuiders terras in Marseille of zo
 je betreft een luizige kamer in de Rue de Mazenod
 eet en drinkt als een vrolijke Frans met een imaginaire kompaan
 kijk op, wrijf je ogen uit: geen rederijkse rijkrijmerij
 Hollander, de Vliegende Hollander legt aan

Een seigneur komt van de loopplank in fraai mantelpak
 zijn koffer stapt parmantig naast zijn baasje
 het bestek op tafel springt in de houding op La Marseillaise
 en je vriend verslikt zich in zijn bouillabaisse
 jij wist dat de tovenaar zou komen

Zijn paleis is als je verbeelding zo groot, zie dat voor ogen
 het troont in de romige wolken als Nephelokokkugia
 slavinnen likken er zijn toverstaf, hij mikt parels in hun navels
 stoot zijn stormrammetje tussen de gatskaken van de goeroe
 gooit hem in een kerker zo donker dat zelfs de verlichte siddert

Als de tovenaar komt

Jij vreest zijn toorn niet – bof, je had zeker prijs gehad
 meer nog, je sodemietert het servies voor zijn voeten
 giet zijn laarzen vol pastis voor hij 'sim...' kan zeggen
 je zet hem voor een lachspiegel en schildert zijn portret
 minzaam krult hij zijn mondhoeken, vindt het 'impressionnant'

Je simuleert een zonsondergang, heel impressionistisch
tot hij knikkebolt – pak je schildersezal voor hij ontwaakt
want als hij opvliegt, lopen zeepaarden aan de grond
als zijn ballen jeuken, neuken teringlijders zich gezond
roep je hem aan, zal het in Keulen donderen

De tovenaer komt

(Dwangbuis van Houdini, 1998)

[28] Jan Lauwereyns

Eindejaarsfeesten

Oma met hikkende dijen
springt tot bij de kerstboom
en zingt als een ooievaar.
Of zijn het haar houten tenen die
klepperen op de blauwe tegels?
Het is alleszins een lied voor wie
daar ligt. David in zijn wieg

kijkt naar de kapstok op
en schrikt als hij de strak
gespannen leverkwabbetjes ziet.

(Nagelaten sonnetten, 1999)

[29] Tom Lanoye**Realisme**

De eerste twee gedichten omgewerkt,
van onleesbaar klad naar in het net,
op extra dik papier getikt en met de
hand getekend, wat al niet, en ze daarna

in vieren gevouwen in een envelop
geschoven, en de envelop voorzichtig,
ter hoogte van mijn hart, in het zakje
van mijn leren jack geborgen. Dan op pad.

R. zit in Café De Fiets als altijd bij de
flipperkast, zijn shagje rollend. Hij wil
een de Koninck, ik drink Spa. We praten
over de vakbond, Guido zijn gezondheid,

het weer. Zeg, vraag ik terloops, wat vind
jij eigenlijk van poëzie? Yèk, gedichten,
bah. Hij trekt zijn neus op. Ik moet opeens
denken aan de moedervlek rechts onder zijn

navel. Gedichten, zegt hij, waarom vraag je
dat? Oh zomaar, zeg ik, en we praten voort
over het openbaar vervoer en Jules Croiset.

Een uitermate boeiend en verhelderend gesprek.

(In de piste, 1984)